

Socialdemokraterna och folkpartiet

borde tillsammans bilda regering, förklarar i en intervju i Stockholms-Tidningen den socialdemokratiske riksdagsmannen, direktören i Tjänstemännens centralorganisation Valter Aman. Motiveringen är att en sådan koalition skulle bli mera "löntagarbetnad" än den nuvarande och att den skulle ha en starkare parlamentarisk förankring och därför bli mera handlingsduglig. Det sistnämnda påståendet är självfallet riktigt; det kan möjligen också sägas att en regering av föreslagen typ skulle bli mera löntagarbetnad, men det är mycket tveklaktigt om en sådan på avgränsade ekonomiska intressen byggd gruppering vore lämplig. Men över huvud finns det intet skäl att ta hr Amans för-

slag så allvarligt. Folkpartiet lär inte vara angeläget att ersätta det försvagade och förbrukade bondeförbundet som stödparti i regeringen; taktiskt vore detta ett uppenbart felgrepp, eftersom folkpartiet i så fall kunde riskera att gå samma de tillfälliga små politiska vinster och de stora röstförlusternas väg som bondeförbundet redan gjort. Från principiell synpunkt kan en sådan tvåpartiregering inte mäta sig med en av alla demokratiska partier stödd samlingsregering; blott en sådan kunde väntas ha kraft att genomföra den stabilisering som hr Aman eftersträvar. Bland alla spekulationerna i regeringsfrågan hör den nu framförda till de svagaste; dess intresse ligger snarast däri att den markerar många socialdemokraters önskan att bli av med sin nuvarande koalitionsparterner.

D • N

11/9 1957

Ljumhetens lovsångare

Hela vårt folk är kristet, till namnet. Men dessa kristna går inte i kyrkan, majoriteten tror inte på kristendomens särpräglade läror, inte på en enda av dessa läror. Hur skall dessa fakta tolkas av de troende, eller rättare av dem som försvarar tron — om sin egen tro talar de sällan? De senaste veckornas reaktion inför de gjorda undersökningarna har bidragit att ge svar på frågan. Det vanligaste svaret, det säkraste svaret är den obrottsliga tystnaden. Men andra svar har försökts. På vissa håll och — det skall med respekt erkännas — just bland de trosvisa beklagar man att läget är detta, och man säger att här behövs krafttag och passion. På andra håll, och de tycks vara tongivande, säger man att allt är bra som det är — namnkristendomen är kristendom. Trons försvarare blir ljumhetens lovsångare.

Stundom flyr de trängda trosvittna från den ena positionen till den andra. Jönköpings-Posten, företrädare för det primitiva i tro och tanke, skriver att "det är inte på grund av intellektuella och vetenskapliga övertvåganden, som nutidsmänniskan glider bort från den kristna tron. Sanningen är helt enkelt, att så många låter sig nöja med vad vårt i stort sett välordnade samhälle har att ge och lär. I ar de djupaste livsfrågorna ur räkningen." Svenska Dagbladet instämmer med iver: "Häri ligger den stora tragiken."

Uppfattningen är heroisk i sin kamp mot det obestridliga. Att påstå att forskning och reflexion inte bidragit att undergräva och urholka de kristna trosläroarna är en märkvärdig prestation. Det skulle, menar man, vara lika naturligt att tro på låt oss säga Kristi gudom, helvetet, jungfrufödelsen och arvsynden 1957 som 1657 eller 1357. Den rationella analysen, de naturvetenskapliga upptäckterna, de stora undersökningarna av de bibliska myternas uppkomst har sålunda saknat all betydelse för trons utbred-

ning och trosföreställningarnas innehåll. Då påven undertryckte Galilei, då de rationalistiska skrifterna förbjöds, då de engelska biskoparna stred mot darwinismen — allt detta var misstag, ty tron berördes inte av tänkandet och dess sanningar. Att Jönköpings-Posten och dess eftersägare Svenska Dagbladet verkligen föreställer sig att så är fallet tror vi inte — varken okunnigheten eller tanklösheten kan nå ett sådant Mont Blanc.

Inte mindre bisarr är tanken att välfärdsstaten, att vi har det någorlunda bra, är orsaken till trons försvagande. "Häri ligger den stora tragiken"; vill man kanske slopa vår socialpolitik, återinföra fattigdomen, driva fram tron med gisselslag? Nej, naturligtvis är det inte meningen; man skriver först och tänker sedan.

Denna regel har i varje fall i den sistnämnda tidningen fört till en total frontförändring. På torsdagen talades om den stora tragiken i trons försvagande på grund av välståndet, på söndagen påstås tvärtom att tron inte försvagats. Vad är det för pedanteri, sägs det, att begära tro på de kristna trossatserna; tron är något mycket mera fint och subtilt än så. Tron är "inte bara en fråga om lära, utan också om liv". Människor kan leva anständigt utan att tro på några lärosatser, får väl tidningen antas mena; att leva anständigt blir detsamma som att leva kristet; alltså är alla hyggliga människor kristna. Folk bör också kunna kallas kristna då de är det "på ett odogmatiskt och relativt omedvetet sätt". Ja, naturligtvis. Vill man kalla dem kristna som inte tror något bestämt och till på köpet gör det "relativt omedvetet", så var så god! Man må gärna kalla en häst en åsna och en åsna en häst, bara man definierar vad det gäller. Men att helt enkelt kalla människor utan spår av tro på kristendomens läror för kristna är en extravagans som gör alla katter grå. Det är en extravagans som därjämte ter

sig tillfällig och tvivelaktig, eftersom samtidigt de mest egenartade saker, de mest älderdomliga vanor (såsom kvinnornas uteslutande från prästerskapet) försvaras under hänvisning till Bibeln och den officiellt fastslagna bekännelsen; i dessa fall är det sannerligen inte fråga om att göra kristendomen till något slags livsstil utan lära.

Morgon-Bladet går förvånande nog i huvudsak på samma linje. Det är, säger tidningen klokt, inte detsamma med den religiösa tron som med skjortan på kroppen — "att man antingen har den på sig eller också inte". Nej, vi är medvetna om denna sanning och har skrivit åtskilligt för att framhäva den. Men någön "skjorta", någön substans är det väl ändå fråga om, inte bara om kejsarens nya kläder. Tidningen tillägger, med en av dessa fraser som vittnar om andlig spänning och räckvidd, "att det inte finns någon verklig tro utan tvivel i dess närhet". Det är en gammal ädel form av skytteltrafik som vi inte tidigare noterat; den kristne reser också fram och tillbaka mellan tro och tvivel. Men tidningen tror väl dock inte att det är denna trafik som utmärker miljonerna av namnkristna, den tror väl inte att

de sitter i detta eleganta ekipage. — Erkännas bör att Morgon-Bladet i samma ledare säger det rakt motsatta, säger ungefär detsamma som vi sagt: att man inte "får jämföra en bred allmänreligiositet med kristen tro. Detta vore ju alltför (!) orimligt."

"I det kristna läget finns en allmän tendens att räkna in snart sagt vem som helst i fållan, ett lindrigt sagt oegentligt förfarande. Ostridigt är dock att en person måste tro på åtminstone några av kristendomens centrala dogmer, hur oreflekterad denna tro än må vara, för att ens kunna aspirera på att vara kristen — i annat fall överges ju kristendomen. Det är tillräckligt att slå fast denna allmänna sats för att det skall vara uppenbart att blott en minoritet av svenska folket är verkligt kristen." Dessa satser i Arbetarbladet är enligt vår mening oemotsägliga. Nu får vi från trons försvarare höra att det inte alls förhåller sig så. Man behöver, det är summan av deras uttalanden, inte tro på en enda av de kristna huvudlärorna för att vara kristen. Att nästan alla döper sina barn utan att tro på innebördens i döpelsens sakrament, att nästan alla vid konfirmationen avlägger trosbekännelser som är falska — allt detta är i sin ordning. Namnkristendomen blir sann kristendom; "saliga är de ljumma, ty de tillhör svenska kyrkan". Och så vrider man händerna över ateister och hedningar. Ingenting kunde tydligare markera den officiella trons förfall och försvararnas återtag.